

Evlenme engeli meydana getiren durumlar

Kayseri'den okuyucumuz: "Hangi şeyler evlenme engeli meydana getiriyor? Organ nakli, doku nakli ve kan nakli evlenme engeli meydana getiriyor mu?"

Evlenme engeli, nikâhın devamlı surette haram kılınmasına yol açan, kişiyi belirli kişilerle nikâhlanmaktan alıkoyan engeldir.

Kişinin belirli kişilerle evlenmesine engel koyan ve bunu haram kılan Kur'ân'ın Nisa Sûresinin 22 ve 23. âyetleridir. Bu âyetlerde, Allah'ın, kendisiyle nikâhlanmayı haram kıldığı akrabalar üç grupta toplanmıştır:

1- Kan bağı, yani nesep bağı, yani soy hısımlığı olan kadınlar. Bunlar dört kısımdır:

I) Usul denilen üst soy hısımları: Anne, annenin annesi, babanın annesi... ve üstler.

II) Furu' denilen alt soy hısımları: Kız, kızın veya oğlun kızları, kız torunları, kız yeğenleri ve kız yeğenlerin kızları.

III) Anne ve babanın fürû'u, yani çocukları, çocuklarının çocukları (öz kardeşler ve yeğenler).

IV) Dede ve ninenin sadece çocukları. Hala, teyze, dayı, amca.

2- Sıhrî hısımlık. Yani evlenmeden doğan hısımlık sebebiyle kendisiyle evlenilmesi haram olanlar.

Bunlar da dört sınıftır:

I) Usûlün (Üstlerin) eşleri: Kişi, babasının hanımıyla veya babasının hanımının annesiyle evlenemez.

II) Fürû'un (Astların) eşleri: Kişi, gelinleriyle evlenemez veya kadın dâmatlarıyla evlenemez. (Torunların ...ilâ âhir, altların eşleri de haramdır)

III) Eşinin usûlü: Kişi hanımının annesiyle (kayınvâlidesiyle) , hanımının ninesiyle

(hanımının babasının veya annesinin annesiyle) evlenemez. Kadın kocasının babasıyla (kayın pederiyle), kocasının dedesiyle evlenemez.

IV) Eşinin fürû'u: Kişi, hanımının kızları, hanımının kızlarının kızları... İle ahir. İle evlenemez.

3- Süt hısımlığı. Süt emme nedeniyle kendisiyle evlenilmesi haram olanlar.

Bunları yedi sınıfta inceliyoruz:

I) Süt usul: Kişi, sütannesi ile sütbabası ile sütninesi ile ve süt dedesi ile evlenemez. (Sütannenin kocası, kişinin sütbabasıdır. Sütannenin annesi, kişinin sütninesidir.)

II) Süt füru': Kişi, sütannesinin çocuklarıyla ve torunlarıyla evlenemez. (Çünkü onlar sütkardeşi veya süt yeğenleridir.)

III) Kişi, süt dede ve ninesinin sadece çocukları ile, yani süt halasıyla, süt teyzesiyle, süt dayısıyla ve süt amcasıyla evlenemez.

IV) Kişi, eşinin sütannesi ve sütninesi ile evlenemez.

V) Kişi eşinin süt kızları ve süt torunları ile evlenemez.

VI) Kişi, sütbabanın ve süt dedenin eşleri ile evlenemez.

VII) Kişi, sütkardeşlerin, sütoğulların ve süt torunların eşleri ile evlenemez.

Bütün bu sınıflar yukarıdaki âyetten çıkarılmıştır ki, Peygamber Efendimiz (asm) bunu şu hadisiyle özetlemiştir: "Süt emmek, doğum ve nesebin haram kıldığı her şeyi haram kılar."50 Başka bir hadisinde Resulullah (asm) , "Doğmak ve doğurmaktan haram olan şeyler, süttten de haram olur."51 Buyurmuştur.

Fakat evlenme engeli getiren süt emme, ilk iki yaş içinde olmalıdır. İlk iki yaştan sonra emilen süt, sütkardeşliği getirmez. Kardeşlik getirmediği gibi, evlenme haramlığı ve evlenme engeli de teşkil etmez. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm): "Süt haramlığı, açlığını ancak süt ile giderebilen emzik çağındaki süt çocuklarının emdiği süt ile söz konusu olur."52 buyurmuştur. Bir diğer hadislerinde ise Allah Resülü (asm): "Süt emme, küçük yaşta ve iki senenin altında olursa evlenmeyi haram kılar."53 buyurmuştur. Nitekim Kur'ân'da da süt emme süresi iki yıl olarak belirtilmiştir: "Anneler, çocuklarını iki tam yıl boyunca emzirirler. Bu hüküm, emzirmeyi tamamlamak isteyenler içindir."54, Bir diğer âyette de: "Çocuğun süttten kesilmesi iki yıl sürdü."55 buyrulmuştur.

Binaenaleyh kardeşlik getiren sût, organ ve dokuların oluşması süreci olan ilk iki yaş içinde emilmiş olmalıdır. İlk iki yaşın üstündeki sût emme işi, kardeşlik getirmez, evlenme engeli de teşkil etmez.

Dolayısıyla, kan nakli, doku nakli veya organ nakli gibi müdahaleler, iki yaşından sonra emilen veya içilen sût gibi, sadece haricî birer tasarruflardır; hangi yaşta olursa olsunlar, evlenme engeli teşkil edecek derecede kardeşlik meydana getirmezler. Nitekim ihtiyaç varsa, evli oldukları halde karı ve koca birbirine doku, kan veya organ nakli yaptırabilirler. Bununla evlilikleri bozulmaz.

Dipnotlar:

1- Buhârî, 2553; Müslim, 1444

2- Müslim, Radâ, 2

3- Müslim, Radâ, 8

4- Dârekutnî, 4/174

5- Bakara Sûresi: 233

6- Lokman Sûresi: 14